

J.nr. 2025 - 1021
Den 15. april 2025
MIM 14-25

KOMITÉNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om forbud mod per- og polyfluoralkylstoffer (PFAS) i brandslukningsskum i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH) (komitésag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremlagt forslag om forbud mod per- og polyfluoralkylstoffer (PFAS) i brandslukningsskum i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH). Forslaget er sat til diskussion og forventet afstemning på møde i REACH-komiteen den 29. april 2025. Kommissionen foreslår at forbyde PFAS i brandslukningsskum med en overgangsperiode på fem år med undtagelse af en række specifikke anvendelser, for hvilke Kommissionen foreslår overgangsperioder på mellem 12 måneder og 10 år. Aktører, der benytter sig af overgangsperioderne, skal efter 12 måneder udarbejde en håndteringsplan, som opdateres årligt og opbevares i 15 år. Kommissionen foreslår en grænseværdi, som er 50 gange mere lempelig for brandslukningsskum, der er kommet igennem rengjort brandslukningsudstyr, som er taget i brug før ikrafttrædelse af reglerne. Dermed vil evt. kontaminering af brandslukningsskummet fra rester af gammelt brandslukningsskum i udstyret ikke betyde, at brandslukningsudstyret skal udskiftes for, at brandslukningsskummet kan leve op til reglerne. Forslaget indebærer omkostninger for skibe og boreplatforme i Danmark for ca. 24-55 mio. kr. det første år efter ikrafttrædelse, ca. 1-2 mio. kr. pr. år i de efterfølgende ti år, ca. 112-154 mio. kr. i det tiende år og ca. 1-2 mio. kr. pr. år herefter. Forslaget medfører ikke omkostninger for landbaserede aktører, da de enten har eller er i gang med at udfase PFAS i brandslukningsskum. Forslaget indebærer statsfinansielle omkostninger til håndhævelse på ca. 0,25 mio. kr. årligt, hvilket afholdes inden for Miljø- og Ligestillingsministeriets ramme. Forslaget vil forbedre miljøbeskyttelse i Danmark og EU. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget, idet regeringen lægger stor vægt på, at al PFAS i brandslukningsskum forbydes, at overgangsperioderne for landbaserede aktører forkortes, og at skibe som minimum får en overgangsperiode på 10 år. Regeringen lægger vægt på, at boreplatforme skal have en kortere overgangsperiode af hensyn til beskyttelse af arbejdstagere, og at brandslukningsskum, der kommer ud af rengjort udstyr, skal have en mere lempelig grænseværdi i en tidsbegrænset periode.

Baggrund

Kommissionen har fremlagt forslag om forbud mod per- og polyfluoralkylstoffer (PFAS) i brandslukningsskum i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH).

Begrænsningsforslaget er fremsat på baggrund af et forslag udarbejdet af ECHA i henhold til artikel 69, stk. 1, hvorefter der træffes endelig afgørelse om begrænsning af stoffet i henhold til artikel 133, stk. 4 i REACH-forordningen og efter forskriftsprocedure med kontrol i artikel 5a i Rådets afgørelse 1999/468/EF, jf. artikel 12 i forordningen nr. 182/2011.

Hvis der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen forslaget for Rådet og Europa-Parlamentet med henblik på legalitetskontrol, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 3 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i Den Stående Komité, forelægger Kommissionen sagen for Rådet, der udtaler sig med kvalificeret flertal inden for 2 måneder. Kommissionen underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis Rådet vedtager forslaget eller ikke udtaler sig inden for fristen, skal forslaget sendes til Europa-Parlamentet til legalitetskontrol. Kommissionen vedtager forslaget, hvis Europa-Parlamentet ikke inden for en frist på 4 måneder har gjort indsigelse mod forslaget.

Forslaget er sat til diskussion og forventet afstemning på møde i REACH-komitéen den 29. april 2025.

Formål og indhold

PFAS er en samlebetegnelse for tusindvis af stoffer, der er meget stabile, og som kan ophobes i mennesker, dyr og miljø, når de først er udledt. De bedst undersøgte PFAS har vist sig bl.a. at være hormonforstyrrende, skadelige for immunforsvaret samt for forplantningsevnen i form af bl.a. fosterskader. Når PFAS anvendes i brandslukningsskum, udledes stofferne oftest direkte til miljøet. Herudover kan medarbejdere i beredskabet og i virksomheder, der producerer brandslukningsskum, blive udsat for stofferne. PFAS anvendes hovedsagelig i brandslukningsskum til brandbare væsker, som olie og kemikalier.

Kommissionen foreslår at forbyde PFAS med en grænseværdi på 1 mg/kg og en overgangsperiode på fem år med undtagelse af en række specifikke anvendelser, for hvilke andre overgangsperioder gælder.

Kommissionens forslag til overgangsperioder for brug af brandslukningsskum	
Sektor/anvendelse	Overgangsperiode
Træning på brandøvelsespladser og testning	18 måneder
Kommunale brandværn	18 måneder
Bærbare brandslukkere	Til 31. dec. 2030
Risikovirksomheder - dog ikke civile lufthavne og militære anlæg*	10 år
Boreplatforme	10 år
Militære skibe	10 år
Civile skibe taget i brug før ikrafttrædelse af reglerne	10 år
Alle øvrige anvendelsesområder**	5 år

Anm: *Defineret under Seveso-direktivet (2012/18/EU) - f.eks. olierafinaderier, oliedepoter og medicinalvirksomheder.

**Hovedsageligt lufthavne, civile fly, forsvar og anden industri end risikovirksomheder.

Kommissionen specificerer i deres forslag, at brandslukningsskum både dækker brandslukningsskumskoncentrat og opblandet brandslukningsskum.

Aktører, der benytter sig af overgangsperioderne, skal efter 12 måneder udarbejde en håndteringsplan, som opdateres årligt og opbevares i 15 år.

Det bemærkes, at beredskaberne i EU i forbindelse med et tidligere EU-forbud af en specifik gruppe af PFAS i brandslukningsskum har erfaret, at små forureninger af udstyret medførte, at skum, der kom igennem rengjort udstyr, ikke kunne overholde grænseværdierne. Kommissionen foreslår derfor indført en 50 gange mere lempelig grænseværdi for brandslukningsskum, der er kommet igennem rengjort udstyr, som er taget i brug før ikrafttrædelse af reglerne, således at brandslukningsudstyret ikke vil skulle udskiftes for, at brandslukningsskummet kan leve op til reglerne.

Alle medlemslande i EU kan i specifikke tilfælde tillade brugen af forbudte stoffer, hvis det er nødvendigt af forsvarshensyn, jf. REACH-forordningen artikel 2, stk. 3.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ikke udtalt sig om forslaget. Europa-Parlamentet vil forud for den endelige vedtagelse få forelagt sagen som et led i forskriftsproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol i forhold til, om Kommissionen har overskredet sine beføjelser i forbindelse med forslaget; om udkastet ikke er foreneligt med basisretsaktens formål eller indhold, eller om det ikke overholder nærhedsprincippet eller proportionalitetsprincippet.

Nærhedsprincippet

Da der er tale om en gennemførselsforanstaltning til en allerede vedtaget retsakt, hvor formålet vedrører realiseringen af det indre marked, finder regeringen, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Danmark har den 1. juli 2024 med hjemmel i kemikalieloven indført et midlertidigt nationalt forbud mod brug af PFAS i brandslukningsskumkoncentrat specifikt på brandøvelsespladser.

Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Det nationale forbud mod brug af PFAS i brandslukningsskumkoncentrat specifikt på brandøvelsespladser skal ophæves, når EU-reglerne træder i kraft, idet reglerne erstattes af EU-forbuddet.

Økonomiske konsekvenser

På baggrund af det Europæiske Kemikalieagenturs (ECHAs) rapport samt information fra Danske Rederier skønnes det, at forslaget samlet indebærer omkostninger for skibe og boreplatforme i Danmark på ca. 24-55 mio. kr. det første år efter ikrafttrædelse, ca. 1-2 mio. kr. pr. år i de efterfølgende ti år, ca. 112-154 mio. kr. i det tiende år (idet overgangsperioden for skibe og boreplatforme udløber) og ca. 1-2 mio. kr. pr. år herefter. På basis af dialog med en række interessenter vurderes det, at forslaget alene vil indebære erhvervsøkonomiske konsekvenser for skibe og boreplatforme, idet det øvrige landbaserede erhverv enten er i gang med at udfase eller allerede har udfaset PFAS i brandslukningsskum.

Der estimeres et administrationsbehov til Miljøstyrelsens håndhævelse af de foreslåede regler på ca. 250.000 kr. årligt, hvilket afholdes inden for Miljø- og Ligestillingsministeriets ramme. Både beredskabscentre og Danske beredskaber har udfaset brugen af PFAS i brandslukningsskum, og der forventes derfor ikke yderligere statsfinansielle konsekvenser. Forsvaret vil muligvis fortsat skulle bruge PFAS i brandslukningsskum i særlige tilfælde og vil i så fald kunne søge om undtagelse.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

ECHA vurderer, at det foreslåede forbud vil medføre en reduktion af udledning af PFAS fra brandslukningsskum i EU på 93,6 pct.

Miljø- og Ligestillingsministeriet vurderer, at danske landbaserede aktører, allerede har udfaset eller er i gang med at udfase PFAS, hvorfor forslaget i Danmark kun vil få betydning for udledningen af PFAS fra skibe og boreplatforme til havvand. Skibe og boreplatforme står for ca. 12 pct. af anvendelsen af brandslukningsskum til brandbare væsker. ECHA har ikke vurderet de isolerede, miljømæssige konsekvenser ved udledning af PFAS til havet. Der forventes positive sundhedseffekter af forslaget, da dyr og menneskers udsættelse via miljøet forventes at falde.

Høring

Forslaget har været i høring i EU-Miljøspecialudvalget, og der er ikke kommet nogen høringssvar.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Miljø- og Ligestillingsministeriet vurderer, at EU-medlemslandene generelt ser positivt på forslaget.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter, at stoffer, som udgør en risiko for menneskers sundhed og miljøet skal forbydes, når der er identificeret en uacceptabel risiko. Regeringen støtter derfor forslaget om at forbyde PFAS i brandslukningsskum i EU.

Regeringen lægger stor vægt på, at det bliver en ambitiøs regulering, ligesom Kommissionen har foreslået, der sikrer en udfasning af PFAS i alt brandslukningsskum.

Regeringen lægger stor vægt på så korte overgangsperioder som muligt for landbaserede aktører i tråd med de danske erfaringer, hvorved der undgås forurening fra andre lande, som kan transporteres til Danmark via miljøet, og hvorved de danske landbaserede virksomheder vil få en konkurrencefordel i EU som følge af den allerede igangværende udfasning af brandslukningsskum med PFAS. Baseret på danske erfaringer vurderes det således, at der kan ske en markant afkortning af overgangsperioderne for de landbaserede aktører.

Regeringen lægger stor vægt på, at overgangsperioden for skibe som minimum bliver 10 år, som Kommissionen har foreslået, for at undgå, at rederierne lader deres skibe sejle under flag fra lande uden for EU (lækage).

Regeringen bemærker, at selv om formålet med forslaget er at beskytte miljøet og mennesker, der udsættes via miljøet, vil forslaget også medføre beskyttelse af arbejdstagere. Regeringen lægger derfor vægt på, at overgangsperioden for boreplatforme skal være kortere end 10 år, idet en hurtigere udfasning skønnes muligt.

Regeringen lægger vægt på fastholdelse af Kommissionens forslag om en lempeligere grænseværdi for brandslukningsskum, der er kommet igennem rengjort udstyr, som er taget i brug før ikrafttrædelse af reglerne, for at undgå store udgifter til nyt udstyr. Samtidig lægger regeringen vægt på, at den lempeligere grænseværdi revideres efter en passende tidsperiode f.eks. 5-10 år, fordi urenhederne i udstyret bliver mindre med tiden, og håndhævelsen dermed forenkles.

Endelig støtter regeringen, at Kommissionen og øvrige medlemsstater skal arbejde for en international aftale om at stoppe brugen af PFAS i brandslukningsskum på skibe under IMO for at sikre internationale regler, der giver ens globale konkurrencevilkår, således at risikoen for lækage minimeres.

Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.